

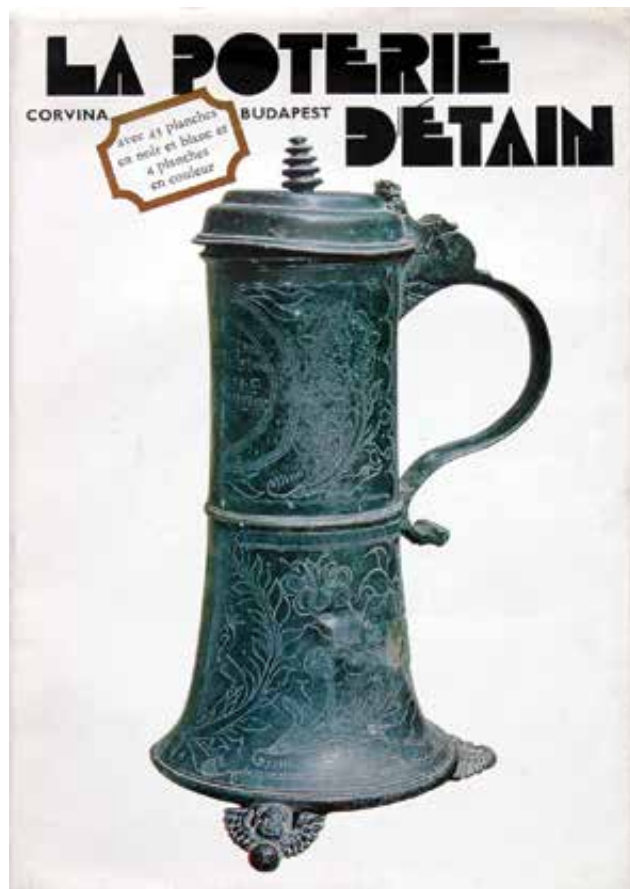
Egy könyvkiadó jubilál

HARMINC ÉVE ALAKULT MEG A MAGYAR KÉPEK KIADÓ

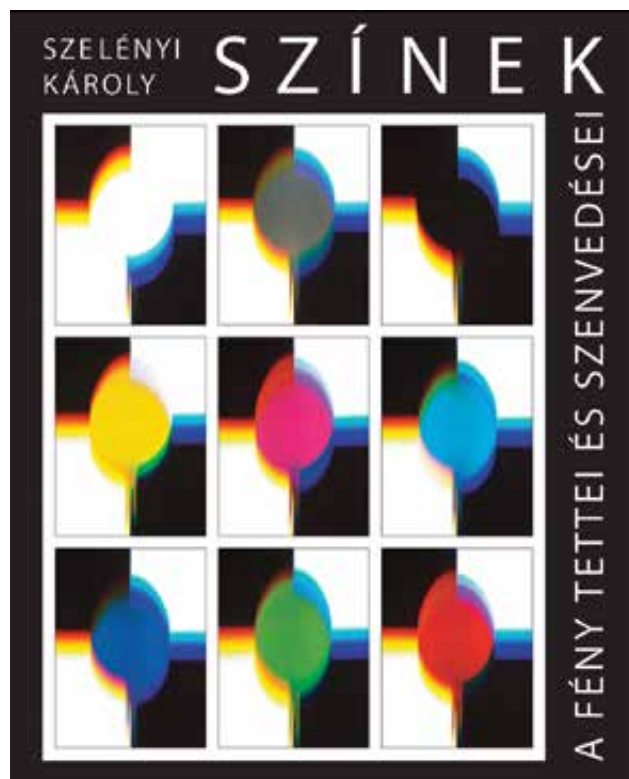
Kiadójuk nevét Bartók Béla azonos című zeneművétől kölcsönözték alapítói, ezzel is jelezve széles látókörűségüket. Szelényi Károly fotóművész és felesége, Farkas Aranka az alapításra már jelentős könyvkiadói tapasztalatokkal rendelkeztek, mondhatjuk, megélték ennek a szakmának a sorvasztó ötvenes évek utáni sajátos történelmét. Szelényi nemcsak olyan kiváló mester szakmai nyomdokain haladt, mint Petrás István fotóművész, aki hosszú éveken át volt a Magyar Nemzeti Galéria elsődleges jogokkal rendelkező munkatársa, hanem talpraesetten fedezte föl a hatvanas évek második felétől a már a nyugat-európai piacok és technikák felé óvatosan megnyíló lehetőségeket. Kiváló

képességeivel hamarosan kialakította kapcsolatait az akkor vezető Kodak céggel. A Kodak-minőséggel jelentős kulturális intézmények – Magyar Nemzeti Galéria, Magyar Országos Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum és idővel több jelentős egyházművészeti gyűjtemény – műtárgyfotózási lehetőségeit nyerte el.

Szelényi Károly a hatvanas évek második felében meglendülő gazdasági nyitás kulturális hírnökeivé váló könyvkiadók közül a Corvina Kiadónál volt 1965-től a nyolcvanas évek közepéig az elsősorban nemzetközi terjesztésre készült reprezentatív kiadványok fotóművésze. Farkas Aranka a külkereskedelmi végzettségével pedig annál a Kultúra Külkereskedelmi Vállalatnál dolgozott, amely akkoriban szinte egyedüliként rendelkezett jogosultsággal kulturális termékek nemzetközi

Az Ónművesség – A magyar gyűjtemények legszebb óntárgyai című kötet borítója, francia nyelvű kiadás | Cover of the French language edition of 'Pewter Art – The Finest Pewterware in Hungarian Collections' Corvina, 1971

A Színek – A fény tettei és szenvedései. Goethe színtana a mindennapokban című kötet borítója | Cover of the book 'Colours – The Acts and Sorrows of Light. Goethe's Theory of Colours in Everyday Life' | Művészetek Háza, 2012

forgalmazására, s mi több, képviselte magyar szerzők műveinek külföldi kiadókkal történő közös kiadását. Később a Prágai Magyar Intézet igazgatójaként szinte missziós ténykedésként folytatta a magyar nyelvű könyvek és folyóiratok külföldi terjesztését is, így munkája révén természetesen munkakapcsolatban volt a Corvina Kiadóval is. Szelényi idővel a Kossuth Nyomda keretében létrejött Officina Kiadónak is dolgozott. 1991-ben a Kossuth Nyomda keretén belül feleségével és néhány munkatárssal együtt létrehozták a Magyar Képek Kiadó vállalkozást. 1992-ben megvásároltak Veszprémben egy leromlott épületet, amelyben két évtized alatt létrehoztak egy igényes művészeti galériát is, és folyamatosan újabb kapcsolatokat építettek ki. Szelényi szinte az egész Balaton-felvidék bejárásával készített felvételeket a gyönyörű tájról, egyre több megbízást kapva az ottani városok idegenforgalmi célokat is szolgáló kiadványainak elkészítésére. Fotói által keltek életre a Káli-medence lenyűgöző tájai, majd Veszprém, Zirc, Pápa, Balatonfüred városok, aztán a Herendi Porcelángyár különleges történelmi értékei. A kiadó könyve által váltak ismertté Sümeg római katolikus templomának európai híró Maulbertsch-freskói is. A vidékeket bemutató könyvsorozatotuk folytatták Tokaj, Gyöngyös, Eger városainak és borvidékeinek ízes bemutatásával, vagy Székesfehérvár méltóságos hagyományainak elegáns kibontakoztatásával.

Ebből az időből érdemes megemlíteni egy másik sajátos vállalkozásukat is. Veszprém testvérvárosa, Bottrop vezetői kérték föl Szelényi Károlyt arra, hogy a Ruhr-vidéki városról, az egykori szénbányászat után maradt ipari épületekről és környezetükről készítsen egy kis albumot, nyilván a már akkor is tervbe vett rehabilitáció

érdekében. Ehhez a vállalkozáshoz mintegy háromezer felvételt készített, melyeket megőrzésre és publikálásra ajándékként a városi archívumnak adományozott.

A Máttyás-kálvária az Esztergomi Főszékesegyház kincstárában című kötet borítója, német nyelvű kiadás | Cover of the German edition of 'The Matthias Calvary from the Treasury of Esztergom Cathedral' | Helikon–Corvina, 1983

A város mint olyan, Budapest esetében is, egyre inkább Szelényi fotótémájává vált. Így került sor például az úgynevezett Wekerletelep – Nagy Gergely építésszel együtt megvalósított – dokumentálására. Egy OTKA- (Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok) kutatóprogramnak köszönhetően sikerült a szerzőpárosnak a Wekerletelep előképeinek tekinthető több angliai kertvárost is kutatni. Az először magyarul kiadott könyv, amely elsőként ad együttes képet az angol kertvárosokról, a Welwyn kertvárossal közös kiadásban angolul is megjelent (*Garden Cities – The British Example*, 2013). Budapest ikonikus épületei az élelmiszer-ellátásra kialakított vásárcsarnokok, európai mintára az 1890-es években létesültek. A különleges szépségű csarnokok mindegyike túlélte a háborúk viharát és az átépítéseket, ellentétben külföldi kortársaik többségével. Szelényiék témát feldolgozó kötete *Budapesti vásárcsarnokok a századfordulótól napjainkig* címmel jelent meg (1997, 2002).

Szelényi már ekkor is az egyes kiadványok szerzőinek mintegy alkotótársaként készítette felvételeit, amire

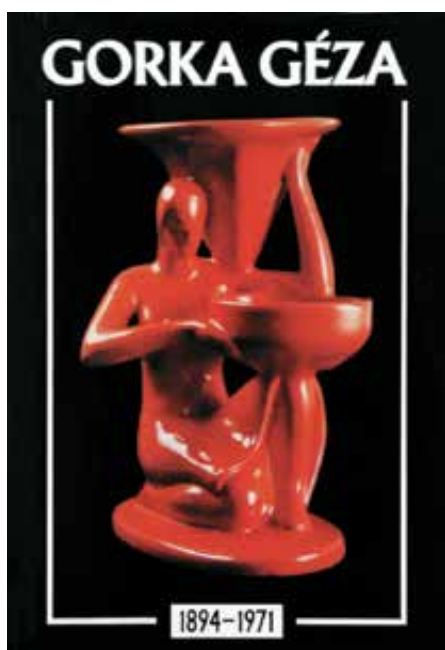
Az eleven textil című kötet borítója | Cover of the book 'The Living Textile' Corvina, 1980

fokozatosan felfigyeltek kiváló történészek és más szerzők, akikkel olyan nagyszerű albumokat hoztak létre, amelyek mára a magyar művészettörténet és művelődéstörténet egyedi nemzeti kincseivé váltak. Ő kapta a megbízást a magyar Szent Korona és a magyar koronázójelvények Amerikából történt hazaszállítására után azok fotózására. A felvételekből készült többnyelvű album a képekből összeállított reprezentatív fotókiállításával együtt bejárta már a világot, különleges missziót is betöltve az elszakadt magyar nyelvű területeken.

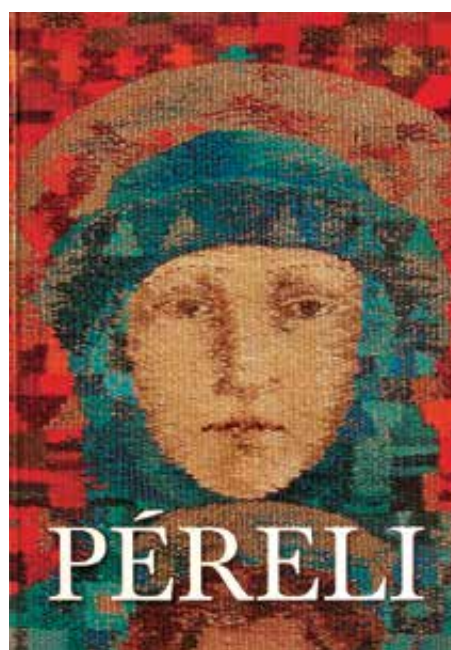
A Magyar Képek Kiadó által gondozott több mint száz kiváló könyvből kiemelnek még néhányat. *A magyarok ezer esztendeje Rómában* (Póczy Klára – Szelényi Károly) című, 2000-ben kiadott kötetükben több, a szakmájában kiváló szerzővel együttműködve, csodálatos fotókkal illusztrálva mutatják be azokat a magyar intézményeket, amelyek Szent István király óta napjainkig aktívan képviselik Rómában, az „örök városban” a magyar történelmi folytonosságot. A kiadvány ismerteti a honfoglalás előzményeit a Kárpát-medencében, az ókori hagyományokat és a kereszténységet tovább örökítő népek hagyományait, amelyek beépültek István király államalapító koncepciójába. Az egyes fejezetek a régi időktől elvezetnek a legutóbbi évtizedek híres Triznya-kocsmájáig, sok magyar emigráns ottani találkozóhelyéig. A kötetben bemutatott jelentős hatású nemes értékeink bizonyítják az eredeti eszményeket megtestesítő európaisághoz tartozásunkat. A másik reprezentatív kötetük, a 2004-ben kiadott, *A Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei*-t bemutató sem kevésbé különleges. Az MTA, mint az egyik

kiemelt, nemzetközi jelentőségű tudományos intézmény, folyamatos szereplője nem csupán az állami protokollnak, hanem a tudományos élet jeles eseményeinek, valamint az egyetemi oktatásban részt vevő fiatal szakemberek továbbképzésének. A gróf Széchenyi István által a 19. században alapított Akadémia ezen művészeti anyagának birtokában ma is hatékonyan szolgálja a tudományos kutatást és a diplomáciát. Szelényiek könyve méltó rangja szerint emeli ezt a jelentős kollekciót Európa hasonlóan jeles gyűjteményei körébe.

2013-ban a *Magyar Örökség díjjal* való kitüntetésekor Szelényi Károly laudációját Marosi Ernő, az MTA Művészettörténeti Kutatóintézetének azóta elhunyt művészettörténész professzora tartotta. Nem meglepő, hogy 1972–1986 között tanársegédként oktatott a Magyar Iparművészeti Főiskolán (ma: Moholy-Nagy Művészeti Egyetem). A változó technikai tudás mellett meglévő, sajátos fotósszemlélete ma is példaadó lehetne. Hogy ez mennyire így van, arra bizonyíték 2012-ben kiadott színelmélettel foglalkozó különleges témájú könyve, amelynek már a címe is sokat sejtet: *Színnek – A fény tettei és szenvedései. Goethe színtana a mindennapokban*. A színharmóniákkal és színkontrasztokkal folytatott saját kísérleteivel, a kötethez tervezett és alkotott színtárcsájával közvetlen gyakorlati alkalmazáshoz vezető módszert dolgozott ki. A színtárcsa óriásmodelljét élményszerű és gyakorlati ismeretterjesztő képességei miatt meg is vásárolta az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem számára az egri önkormányzat. Másik esetben, egy felfüggesztett hatalmas tojásforma felületén alkalmazott

A Gorka Géza 1894–1971 című kötet borítója | Cover of the book 'Géza Gorka 1894–1971' | Iparművészeti Múzeum, 1994

A Pérelí Zsuzsa-kötet borítója | Cover of the book about 'Zsuzsa Pérelí' | Tahí Art Stúdió – Magyar Képek, 2000

^ A fényképezés című kötet borítója (Műhelytitkok sorozat)
Cover of the book 'Photography' (Workshop secrets series)
Corvina, 1977

< A herendi porcelán című kötet borítója, német nyelvű kiadás
Cover of the book 'Herend Porcelain', German edition
Magyar Képek, 2003

Képválogatás A magyar királyok koronázási palástja című kötetből és a könyv borítója | Selection of pictures and cover of the book 'Coronation Mantle of the Hungarian Kings' | Magyar Képek, 2002

színváltozásokat követő kísérletét éppen a Vásárcsarnok egyik szecessziós lépcsőházának terében mutatta be a téma iránt érdeklődőknek. Egyébként az is beszédes, hogy e témájú könyvének címlapját szintén rangos kortársai, Orosz István és Keresztes Dóra grafikusok tervezték. Ebből a sok kutatást igénylő munkájából természetesen következett, hogy a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémián a székhogyaló előadását *Az üveglemezektől Goethe prizmájáig* címmel tartotta meg 2018-ban.

A Magyar Képek Kiadó könyveinek és Szelényi munkásságának elismertségét jelenti az is, hogy mielőtt 2003-ban megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét, számos megyei, városi, valamint szakmai elismerésben, illetve díszpolgári kitüntetésben is részesült. A kulturális élet olyan ismert személyiségei méltatták sokfelé kitekintő munkásságát, mint például Borda Lajos híres antikvárius és műgyűjtő, aki a verőcei Gorka Géza-emlékházban bemutatott tájfelvételeinek kiállítását nyitotta meg. A fotókhoz, amelyeket *A magyar táj lelke* címmel korábban már bemutatott, Kovács István polonista, író, műfordító, volt lengyelországi követ, a Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozatának tagja írt költői sorokat.

Szelényiek rangja hatással volt és van a kortárs magyar alkotóművészek kiemelkedő személyiségeire is, akik életművük reprezentatív albumainak méltó megjelentetéséhez is az ő közreműködésüket igénylik.

A Maulbertsch Székesfehérvárott című kötet borítója
Cover of the book 'Maulbertsch in Székesfehérvár'
Magyar Képek, 2005

Néhány ebből a rangos névsorból: Péreli Zsuzsa, a lírai alkotásokat szövő kárpitművész (2000, 2014), Bódy Irén iparművész, a képfestés nagymestere (2021), Schrammel Imre avantgárd keramikus-szobrász (2008), Szabó Marianne textilművész és papírszobrász (2021), Szabó Kinga keramikusművész (előkészületben). De a korábbi albumok között megemlíthető a *Czóbel Béla élete és művészete* című monográfia (2001) és a Borsos Miklós portréermeit bemutató kötet (2002) is.

A Székesfehérvár rejtett kincse – A Nepomuki Szent János-templom rokokó sekrestyéje című kötet borítója, német nyelvű kiadás | Cover of the book 'A Hidden Treasure of Székesfehérvár – The Rococo Sacristy of St John Nepomucene's Church', German edition | Magyar Képek, 2001

A harminc éve alapított Magyar Képek Kiadó hatalmas anyagának sorsa csak relatíve talált némi megoldásra azáltal, hogy Szelényi Károlyék gazdag életművének reprezentatív könyvanyagát 2020-ban a nyíregyházi székhelyű Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola könyvtárának adományozták. Gazdag munkásság, sok szorgalmas háttérmunka, rengeteg felgyülemlett dokumentáció vár hozzáértő feldolgozásra. A magyar kultúra nemzeti kincseket is őrző ezen archívumának szakszerű feldolgozásához értő, és érdeklődő fiatal szakemberek még kerestetnek. Ám ez a régít és az újat, a múlt és a jelen idő értékeit szenvedélyesen követő és megőrző kiadói teljesítmény elismeréséből természetesen semmit nem von le, sőt. *Csupán* felelős védelmet érdemelne.

DVORSZKY Hedvig
művészettörténész